

שְׁפִילָה לְהַמְרָה

ד בסיון התשפ"ב
מפטירין וְיְהִי אִישׁ אֶחָד
(שופטים יג, ב)

פְּרִשְׁתַּת נְשָׂא

סיפור לשבת

"וּמְזוֹהָ אֶל בְּנֵי הַמְּרִים" (ה, כג)

אמר הקב"ה ימחה שמי על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו (מד"ר פרק יא) אל רבה של מינסק - הגאון רבי גרשון תנחום זכר צדיק לברכה הגיעה אשה מרת נפש וזעקה: "רבי! אינני מסוגלת יותר לסבול, יש בביתנו הרבה בעיות בשלום בית, וכשל כח הסבל... לא אצא מכאן עד אשר יבטיח לי הרב כי יסדר לי גט. רצוני להתגרש מבעלי!" השיב לה רבה של מינסק: "מוכן אני להסדיר לך את הגט, אך זאת בתנאי שתמלאי את כל אשר אורה לך לעשות!"

לאחר שהסכימה, אמר לה: "במשך חודש ימים יהיה עלייך ללכת בכל ערב שבת, לבתים השוכנים ברבע העוני שבעירנו, ולחלק לעניים המתגוררים שם, חלות ובשר לכבוד שבת. לאחר חודש, אם תרצי, אסדר לך את הגט". הסכימה האשה. ואולם אחר שחלף יותר מחודש ולא הופיעה האשת שנית בבית הרב, שלח לקרוא לה. "מדוע לא באת מקץ חודש? שאל אותה הרב. השיבה האשה: "עשיתי כל ערב שבת כפי שצויה עלי הרב. חילקתי לעניים מזון לכבוד שבת. ואולם כשעברתי בבתי העניים וראיתי מה הן צרות אמיתיות, נוכחתי לדעת שיש אנשים אשר להם צרות גדולות משלי, והחלטתי כי מוטב שלא אתגרש..."

סיפר הגרמ"מ שולזינגר זכר צדיק לברכה באחת מדרשותיו: "יהודי בא אל רבינו הגרא"מ שך זכר צדיק לברכה והתלונן שבביתו צרות רבות בנוגע לשלום הבית... אמר לו הרב שך: "איני יכול להכנס לעניין שביניכם, אבל דבר אחד אתה צריך לדעת לפני הכל: יש הברדל עצום בינך לאשתך, אתה הרי לומד תורה והיא לא לומדת תורה!" (והלומד מבין שכדאי לוותר). "והנה באמצע השבוע אחרי שסיפרתי בליל שבת את הסיפור הזה" - ממשיך הרב שולזינגר - "ניגש אלי אדם וסיפר לי שבליל שבת אחרי ששמע ממני בדרשה את דברי הרב שך, חזר הביתה ושולחן השבת התחיל כרגיל אצלו, כאשר אשתו מדברת אליו בנוסח הרגיל אצלם, מרימה את קולה ומדברת בצורה לא ראויה, והוא... שותק! הם נשואים שש עשרה שנים, ולא קרה כדבר הזה שאשתו תדבר בצורה כזו, והוא ישתוק... המקובל בביתם היה שגם הוא היה משתף פעולה, והיו קולות וברקים....

"האם קרה לך משהו? שואלת האשה בדאגה, והוא עשה לה סימן הרגעה בידו שהכל בסדר. היא ממשיכה בדרכה ואומרת לו, לפחות תגיב משהו, זרוק איזו מילה... והוא שותק. עד שאמרה לו: אולי בכל זאת תגיב לי איזה מלה ואז אוכל להמשיך... עד שאמר לה דברים כהוויתם: שמעתי מהדרשן בבית הכנסת שהרב שך אמר שמי שלומד תורה צריך לוותר, ובדעתי לקיים את זה בעז"ה.

פניני המלבי"ם

וְיָבֹאוּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמַעַרְךָ לְצַבּוֹת בְּטָן וְלַנְּפֹל יָרֵךְ
וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אִמּוֹן אִמּוֹן (ה, כג)

לצבות בטן ולנפול ירך, ממה שלא אמר בכנוי בטנך משמע שבא לכלול כל בטן שעסק בעבירה וכו' גם בטנו וירכו של בועל. ורש"י ז"ל בפי' כתב בטנו וירכו של בועל, או אינו אלא של נבעלת כשהוא אומר את ירכך ונפלת ואת בטנך צבה הרי של נבעלת אמור. מבואר שכן היה גירסתו בספרי וכן הוא במדרש רבה. והגר"א הגיה כן את הספרי, אולם ברייתא זו מובא בסוטה ושם גריס כגירסתנו. ונראה שהספרי רצה ללמוד מזה גם מה שנאמר בסוף דבריו כשם שהפורענות פוקדתה כך פוקדתו. רצונו לומר ששניהם שוים לצבות בטן תחלה ואחר כך לנפול ירך, אף על גב שבקללה הזכיר תחלה ירך ואחר כך בטן. ואם לא יביא הפסוק וצבתה בטנה ונוכיח בטנו וירכו של בועל ממה שאמר את ירכך ונפלת, נאמר על כל פנים שאין הפורענות פוקדם בשוה שנבעלת ירך תחלה והבועל בטן תחלה. לכן הביא פסוק וצבתה בטנה שמוזה מוכיח שני דברים [א] שמה שאמר לצבות בטן זה בטנו של בועל [ב] כשם שהפורענות פוקדתה ר"ל ששניהם בטן ואחר כך ירך.

ואמרה האשה אמן אמן, כפל אמן על האלה ועל השבועה ועל מה שמגלגל עליו מאיש אחר ובעודה ארוסה או שומרת יבם. ור' מאיר סבירא ליה שמשביעה על העתיד וחכמים חולקים עליו. וכל זה מובא בסוטה (דף יח).

ומה שאמר הואיל ונאמר שבועה בתורה סתם וכו' כבר נתבאר (נשא ג), והביאו כאן שנית מפני שחושב שלמדין מכאן גם כן שצריך שיענה אמן, ושגלגול שבועה דאורייתא, כמו שמבואר בקדושין (דף סז). אמנם מה שאמר אבא חנן אומר משום רבי אלעזר זה מובא במכילתא משפטים (משפטים קצו). לא תשא שמע שוא, אבא חנן אומר משום ר' אלעזר להביא שבועת הדין וכו' כמה שאמר כאן. וצריך להגיה פה לא תשא שמע להביא את שבועת הדין וכו', ר"ל שלא מכאן למדין רק מלא תשא שמע שוא.

ר"ת	יציאה	כניסה	
ירושלים	20:23	19:06	20:58
תל אביב	20:25	19:22	20:56
חיפה	20:27	19:17	21:00
באר שבע	20:23	19:22	20:56

הבן איש חי

מבואר בגמרא ובפוסקים הואיל והיין הוא חשוב שגורם ברכה לעצמו שמברכין עליו "בורא פרי הגפן" בכמה מקומות בקידוש והבדלה וברכת המזון וליל פסח וארוסין ונשואין ומילה אע"פ שאין צריכין לשתייתו ואין תאבין אליו, לפיכך אינו נחשב טפל לפת להפטר בברכתו מברכה ראשונה שהיא בורא פרי הגפן, אע"פ שטפל אליה להפטר בברכת המזון מברכה אחרונה, לפי שאינו גורם לעצמו ברכה אחרונה אלא ברכה ראשונה לבדה שבשבילה הוא עיקר הבאת הכוס בכל דברים הנזכרים שטעונין כוס, ולכן היין אע"פ שבא לשותתו תוך הסעודה מברך עליו בורא פרי הגפן ואינו נפטר בברכת הפת, אע"פ ששותתו האדם כדי לשרות האכילה שבמעיו והרי זה כדברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה שנפטרים במקום הפת, מכל מקום הואיל והיין הוא חשוב שגורם ברכה לעצמו בכמה מקומות הנזכרים לעיל אע"פ שאין צריכין לשתייתו וכמו שביארנו, על כן אינו טפל לפת, מה שאין כן שאר אוכלים ומשקים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה שנטפלים לפת אין צריכין ברכה וכאשר נבארם בעזרת השם, וכל זה מפורש יוצא בשולחן ערוך הגאון רבנו זלמן ז"ל סימן קע"ד סעיף א:

יין שלפני המזון כגון הקידוש שאומרים במקום סעודה פוטר היין שבתוך המזון אם היה בדעתו

לשתות בתוך הסעודה, ואם אין דרכו בכך ונמלך ורוצה לשתות, או שנתנו לו אחרים צריך לחזור ולברך:

דברים הבאים בתוך הסעודה, אם באים מחמת הסעודה דהיינו שהם דברים שדרך לקבוע סעודה עליהם, בין שבאים ללפת בהם את הפת כגון בשר ודגים וירקות וגבינה וביצים ומיני מלוחים בין שהם באים להזין ולהשביע כגון מיני תבשילין מעשה קדרה שאין באים כדי ללפת בהם הפת אלא כדי להזין ולהשביע, הרי אלו אינם צריכין ברכה לפניהם אפילו שאוכלם בלא פת, משום דברכת המוציא פוטרם, ואינם צריכין ברכה לאחריהם דברכת המזון פוטרם, יען דבאלו אין דרכם לאכול אותם כל היום כמו הפירות אלא רק בשעת סעודה בלבד, ולכן הם טפלים לפת שהוא עיקר הסעודה ונפטרים בברכת הפת אע"פ שאוכלם בלא פת: וכל מיני פירות הבאים בתוך הסעודה אם אוכלם עם הפת אין צריך ברכה כלל, משום דכיון דעתה אוכלם עם הפת נעשו טפלים לפת וברכת המוציא פוטרם, אבל אם אין אוכל אותם עם הפת אלא אוכלם לבדם בגמר הסעודה לקנות ותענוג בעלמא, הרי אלו צריכין ברכה לפנייהם ואין נפטרין בברכת המוציא, כיון שאינם מעיקר ההסעודה ודרכם לאכלם כל היום אפילו שלא בשעת סעודה, אבל אין טעונין ברכה לאחריהם משום כיון דבאו תוך הסעודה קודם שימשכו ידיהם מן הפת ברכת המזון פוטרם, דכל מה שבא תוך הסעודה הוא ממלל השביעה שנאמר

בה ואכלת ושבעת וברכת וכמו שכתוב בשולחן ערוך להגאון רבנו זלמן ז"ל:

ירא שמים יזהר בכל סעודה בשעה שמברך להיות דעתו על כל שיבא לו אפילו בדרך רחוקה דאינו אורחא דמלחא, יען דיש אומרים אם אחר שברך על הפת שלחו לו דורון מבית אחרים ולא היה דעתו על הדורון, אז אפילו אם הוא מדברים שדרכן ללפת בהם הפת עם כל זה אם אינו אוכלם עם הפת צריך לברך עליהם כדי נמלך, ויש אומרים שאין צריך לברך דסתם דעת האדם על כל מה שמביאין לו בסעודה, לכך הנוזהר להיות דעתו בשעה שמברך על הפת ועל היין ועל הפירות על כל מה שיביאו לו, הן בדרך דורון ואפילו ממקום רחוק הרי הוא ניצול מסלע המחלקות הנזכרת, ועליו תבא ברכת טוב:

כתב בחדס לאלפים קע"ז אות ו' פירות מבושלים בעניניהו, אפילו עם הבשר אם אין התחלת קביעות סעודתו עליהם יש מי שאומר שצריך לברך עליהם וכן בקישואים כבושים וכדומה, ויש מי שאומר דאפילו אוכלם עם הפת צריך לברך, ויש מי שאומר שאין לברך כיון שבאים לצורך סעודה ולא לקינוח, ולכך ירא שמים ישב קודם סעודה ויברך על מין אותו פרי ויאכל פחות מכשיעור ויכין לפטור - עד כאן לשונו, ואם אי אפשר לו בהכי ובפטר אם הוא אורח או יהרהר הברכה בלבו, או יאמר בריך רחמנא בורא פרי האדמה או בורא פרי העץ כפי מה שהוא הפרי:

ספר חרדים

הפרשת תרומות ומעשרות בשביעית ופרק נו

וּלְעֵינֵינוּ הַפְּרָשֶׁת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת בַּשְּׁבִיעִית כְּתֹב הַרְמַב"ם פְּרָק שִׁשִּׁי מֵהַלְכוֹת מִתְּנֹת עֲנִיִּים (ה"ה): שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה כְּלָה הַפְּקָר וְאֵין בָּהּ לֹא תְרוּמָה וְלֹא מַעֲשְׂרוֹת כְּלָל, לֹא רֵאשׁוֹן וְלֹא שְׁנֵי וְלֹא מַעֲשֵׂר עֲנִי. וּבַחֲזוֹן לְאַרְבָּע שָׁאֵין בָּהּ שְׁמִטַּת קֶרֶקַע, מִפְּרִישֵׁין בְּאַרְבָּע מִצְרֵים וּבְעֵמֻם וּבְמוֹאֵב מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עֲנִי, מִפְּנֵי שְׁאֲרֵצוֹת אֱלוֹ קְרוֹבוֹת לְאַרְבָּע שָׁאֵין עֲנִי שִׁיְהִי עֲנִי יִשְׂרָאֵל נִסְמְכִין עֲלֶיהָ בַּשְּׁבִיעִית, וְהַלְכָה לְמִשְׁחָה מִסִּינֵי שִׁיְהִי מִפְּרִישֵׁין בְּאַרְבָּע עֵמֻם וּמוֹאֵב מַעֲשֵׂר עֲנִי בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל בְּאַרְבָּע שְׁנָעַר, מִפְּרִישֵׁין בַּשְּׁבִיעִית מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פְסָדֵר רַב הַשָּׁנִים, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וְגַם בְּפָרוֹת שֶׁגָּדְלוּ בְּקֶרֶקַע גֹּי בַּשְּׁבִיעִית אוּ מֵה שְׁזָרַע כְּשֶׁבָאוּ לְיַד יִשְׂרָאֵל מוֹכַח בְּהַדְיָא מִכָּל מַה שֶּׁכְּתִבְנוּ לְמַעְלָה (פנ"ד), דְּכִגְדְּלוּ בְּקֶרֶקַע יִשְׂרָאֵל דְּמֵי וּפְטוּרִין מִן הַתְּרוּמוֹת וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְכֵן הָיָה נוֹהֵג וּמְנַהֵג מִהַר"ר גְּדוֹל הַדּוֹר רַבִּי מִשְׁחָה מְטָרָאנִי זצ"ל, גַּם מִהַר"ר גְּדוֹל הַדּוֹר כְּבוֹד רַבִּי יוֹסֵף קָארוֹ זצ"ל בְּסוֹף יָמָיו כְּשֶׁחִבֵּר הַשְּׁלֵחָן עֲרוֹף כְּתֹב סֵתֵם (יו"ד סי' שלא סי"ט) שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה אֵין בָּהּ לֹא תְרוּמוֹת וְלֹא מַעֲשְׂרוֹת, וְלֹא חֶלֶק בֵּין פְּרוֹת הַגֹּי לְפָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עֲמָא דְבַר.

וְזֵמֵן בְּעוֹר פְּרוֹת שְׁבִיעִית אֵינוֹ שׁוּהָ, אֲלָא כְּשֶׁכְּלָה אוֹתוֹ הַמֵּיִן בַּשְּׂדֵה כְּלָה בְּבֵית, שְׁנַמְר (ויקרא כה, ז) וְלִבְהִמְתָּד וְלַחֲמִיה אֲשֶׁר בְּאַרְבָּע, כָּל זֵמֵן שֶׁהֲחִיָּה אוֹקְלַת מִן הַשְּׂדֵה מִמֵּיִן זֶה אֶתְהָ אוֹכַל מִמֵּה שְׁבִיעִית, כְּלָה הַחֲזִיָּה לְאֲכַל מִמֵּיִן זֶה אֶתְהָ חֲזִיב לְבַעַר אוֹתוֹ הַמֵּיִן מִן הַבֵּית. וְיֵשׁ פְּרוֹת שְׁזָמֵן בְּעוֹרֵן יְדוּעַ, כְּתִתְנָא בְּתוֹסְפָתָא דְשְׁבִיעִית וּמְבִיאָה בְּפִסְחִים בְּפֶרֶק מְקוֹם שְׁנִיגָהוּ (נג, א), אוֹכְלִין בְּגִרְוֹגְרוֹת עַד חֲנֻכָּה, בְּתִמְרֵים עַד הַפּוֹרִים, בְּעֵנְבִים עַד הַפֶּסַח, בְּזִיתִים עַד הַעֲצָרָת, וְאֵלוֹ הַזְּמַנִּים הֵם בְּשְׁמִיעִית אַחַר הַשְּׁבִיעִית.

הפלא יועץ

ערך חטוד

אמרו ז"ל (דרד ארץ רבה פ"ה) כל אדם יהיו חטודים בעיניו כלסטים כדי להשמר מהם. ואם כך אמרו בשביל לשמור גופו וממונו, על אחת כמה וכמה לענין איסורים שצריך לחשוד לכל אדם שמה אינו נוהר כראוי, ולא יסמוך על כל אדם במאכלים ושתיית עד שיהא הדבר ברור לו שהוא נזהר כמותו, ובפרט אם כבר הוא חטוד שאין להאמינו אפילו בשבועה, שהחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו. ואשרי אנוש יעשה זאת שלא לילך לאכול בבית אחר, כי לא כל אדם זהירים בשמירת היינון ממגע עכו"ם, ואינם זהירים בבדיקת התולעים הנמצאים בחומץ ובירקות, ובנטילת ידים שחרית כראוי, ובנקיות מן החלב ומבשר בחלב, ובשמירת שבת שלא להחם על ידי עכו"ם וכדומה, ואם לא ילך אצלם בשמחתם איכא משום איבה וקלקול סעודה, ומה גם שאם ירצה לעשות זאת וכל כי האי חסידות שלא נהגו בו שלמים, וכן רבים מרננו אבתרה שהוא מוציא לעז על הראשונים, ואומרים וכי לא ראינו חכמים וחסידים, ועל כן לא כן הרוצה ליטול את השם ולעשות חסידות זה יכול לעשות, רק האנשים שאינם כל כך בגדר החשיבות ואין מקפידים עליהם כל כך אם ילכו אם לא ילכו, הם יכולים לזהר ביותר שלא לילך אצל כל אדם:

ומי שהוא מוכרח לילך על כל פנים יעשה הצלה פורתא שישאלם אם נזהרו לברוק אחר התולעים ושלא להחם חמין בשבת. ואם לא יוכל לעשות זאת לפחות ישמור ידו מן המאכל כאשר יוכל באופן שלא ירגישו בו, והוא רחום יכפר, כי גדולה עברה לשמה (הורו"ת י), ועל כל פנים אם יוכל למצוא תואנה לגדר גדר באיסור כולל שלא לסעוד שום סעודה חוץ לביתו אשריו, כי גדר גדול גדר לנפשו כי רבות רעות נמשכות מהאכילה חוץ לביתו בחברת אנשים, ושעת אכילה שעת מלחמה שעת סכנה, לכן מה טוב ומה נעים חלק האנשים ואין יוצאים לסעוד חוץ לביתם, בפרט בסעודות הרשות ההעדר טוב והמציאות רע. ועכ"פ בחג הפסח יוכל כל אדם לזהר שלא לסעוד חוץ לביתו ואין בזה משום יוהרא ולא משום קפידה שכבר מרגלא בפמיהו דאנשי לומר, פסח איש אצל אחיו אינו אוכל, כי לא כל אדם שוים בזהירותם, והמרבה לזהר הרי זה משובח:

חידושים לפרשה

ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יקנה (ה, י)

כל איש ואיש מפעולותיו שעושה מאומה לא ישא בעמלו, ורק עניני הקדושה שקיים בגופו בעודו בחייו, המה יהיו לו נצח איתו בחבורתו, ולא כהיצה"ר וכת דילי, שהמה נראים לו לאדם לאוהבים ומתחברים עמו לפי שעה, ובעת דחקו נפרדים מעליו. ומשלו במדרש ע"ז, משל לאדם שהיו לו שלשה חברים, האחד אוהבו מאד, השני אוהבו מעט והשלישי לא ה' אוהבו ולא חשבו למאומה. פ"א שלח המלך לקרוא לאותו אדם, וסריסי המלך הבהילו להביאו לפניו. וה' זה האדם מתירא ואומר, שמא הלשינו עלי לפני המלך ויהרגני, אלך לחברי אוהבי, אשר בטחה נפשי בו, ואבקשנו שילך לפני המלך, כדי שימליך טוב עלי, הלך וקרא לאוהבו הראשון שה' אוהבו ביותר, ולא אבה ללכת עמו. עזבו והלך בפחי נפש. החליט בנפשו ללכת אל אוהבו השני ולבקש מלפניו ללכת עמו לפני המלך. אמנם הלה הסכים ללכת איתו, אבל לא להכנס אל המלך. הלך אצל השלישי, שלא ה' חושבו לכלום, ובקשו שילך איתו לפני המלך, אחרי אשר סיפר לו כל מה שאירע לו עם שני חבריו. א"ל אל תירא, אני אלך אתך ואכנס לפני המלך ואלוץ בערך עד שתנצל מידו ולא תאונה אליך רעה. הלך עמו ולימד עליו זכות והצילו. האוהב הראשון שה' אוהבו ביותר, הוא הממון, שחביב לו לאדם מאד, עוזבו ביום פטירתו ולא יוליך בידו מאומה, שנאמר לא ירד אחריו כבודו. האוהב השני, הם הבנים והקרובים שמלוין לאדם עד הקבר ולאחר שנקבר נפרדים מעליו ועוזבים אותו לנפשו, החבר השלישי שילך בערו והצילו, הם התשובה ומעשים טובים, שהולכין עמו לאחר פטירתו להליך בערו, שנאמר 'זהלך לפניך צדקך', והמלך ששלח אחריו הוא ממ"ה הקב"ה, שאין לפניו משוא פנים ולא מקח שוחד, ולא ינצל אדם מדינו כ"א בתורה ובמעוט, ע"כ במדרש. האוהבים היותר נאמנים לאדם, הלא המה קדשיו שלו, המה יהיו איתו בתמידיות, המה רעיו, אוהביו ופרקליטיו להליך עליו לטובה לפני אדון הכל, ועל האדם להרבות אוהבים כאלו בחייו ולהתרועע אתם תמיד אחרי שהם אוהביו נצח. והכתוב סיים ואמר, איש אשר יתן לכהן לו יהיה, והוא כי מכל הממון שהאדם רוכש בעודו בחייו, לא ישאר לו מאומה ולא לו יהיו בסוף, ורק מה שפיזר לצדקה וחסד זהו שלו בעצם. אשר יתן לכהן לו יהי, היינו שאותן המעות הם שלו.

יְבַרְכֶּךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ (ו, כד)

וברש"י מדברי רבותינו וזכרונם לברכה, יברך שיתברכו נכסיך, וישמרך, שלא יבואו עליך שורדים ליטול ממנוך. אם האב נותן לבנו מתנה, בעין יפה הוא נותן ובלב טוב, ומייצע לבנו, איך להתנהג עם הממון שלא ילך לאיבוד, אלא אדרבה יתרבה יותר ויותר. אולם עושר שבא מצד אחר ואינו ברכת ה', דהיינו גול וחמס או ע"י חילול שבת וכדומה ע"י שאר עברות, אותן המעות לא באו מצד אוצרו הטוב של הקב"ה, אלא שהאדם חטף אותן מעצמו, ואין עין הקב"ה עליהם לטובה כלל, והם כלים ונאבדים מהר מן האדם, או שהאדם כלה ונאבד מהם, כמו שכתוב (ירמיהו י"ז), עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעובנו. ופרשו המפרשים, או שהעושר כלה בחצי ימיו של האדם, או שהאדם כלה בחצי ימיו מן העושר ועזבו אותו. ולפעמים בא הכליון עוד ע"י כמה מחלות וצרות ר"ל, עד שיצא שכרו בהפסדו, ושמתו מאז נהפכה לו לתוהו ר"ל, וזהו שכתוב (משלי י"ב) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, ורק אז הקב"ה משמר את ממונו מן המזיקים והשורדים, אם באו אליך ביושר ובצדק.

{ חפץ חיים על התורה }

נצור לשונך מרע

כלל י סעיף יב

קל וחומר אם לא תרע לו, רק לא היטיב עמו בטובות, אשר הקנה ראוי להיטיב עמו בעניני הלוואה וצדקה והקנסות אורחים וכיוצא בזה, אם הוא הולך ומגלה אחר דבר זה לאנשים לגנות פלוגי בזה, לשון הרע גמורה היא מן הדיון, וכמו שכתבנו לעיל בכלל ה' סעיף א', ועובר בזה עוד על פמה לארין אחרים, לבד אסור לשון הרע, וכמו שבארנו בכלל הנ"ל. ונקטלין בזה, בעונותינו הרבים, הרבה אנשים, כמו שאנו רואין בעליל, שאם לא יקבלו לקחה בסבך פנים יפות כרצוננו בעיר אמת, קשה הוא נוסע אחר קף לעיר אחרת, מפרסם לגנות עבור זה האנשים החשובים דשם, מפני שלא סיעוהו בעניניו. וכל שכן אם מבזה עבור זה סתם לכל העיר, (לב) בודאי עון פלילי הוא, כי אסור לשון הרע, אפלו על אמת, שכתבנו למעלה, הוא אפלו אם מספר על איש פרטי, וכל שכן על עיר שלמה שפישאל המפוזקים באמונת ה', ודאי עון גדול הוא.

(לב) לכל העיר. אם לא שהוא משער שבסיפורו עתה את הדבר הזה לאנשים יצמח מזה לאותה העיר תועלת על להבא, כגון אם אלו האנשים ששומעים את הסיפור שלו יש בכחם להוכיח לאנשי העיר עבור שאין בידם מצות הכנסת אורחים כראוי והמספר הזה הוא מכוין רק לתועלת הזו ולא לגנותם נראה דמותו, אך אעפ"כ יזהר בשאר הפרטים הג"ל בתחלת הסימן שלא יחסרו בזה. (באר מים חיים)

הצטרפו אלינו ותמכו בהגדלת הצדקה והחסד למשפחות

עמותת "בצדקה תפוננו" שמה לה למטרה לספק ולדאוג לצרכיהם של משפחות מעוטי יכולת פלפלית ע"י מתן סיוע פלפלי רחב היקף. העמותה פועלת ללא מטרת רווח כלל!

- חלוקת סלי מזון שבועיים

- מתן מוענה לחוסרים ביתיים בסיסיים

- חלוקת סלי לידה ליוולדת ולתינוק

- ועוד פעילויות ותמיכה בהגים ומועדים

לתרומות:

בנק לאומי (10) | סניף 858 | מס' חשבון 06555085 | מס' עמותה 580643104

קוד מוסד להרשאה בחשבון הבנק 21965

ניתן לתרום גם דרך "נדרים פלוס" ובאשראי בטלפון ובאתר

דרכי התקשרות לקבלת והפצת העלון:

alon@gamah.org - אימייל לכל מטרה

אתר הגמ"ח - WWW.GAMAH.ORG

054-4785404 | 054-6091685

בצדקה תפוננו
נ"מ ס"ח ח"ן ח"ס"ע נ"מק"ס

חיזוק אמונה וביטחון

הכרת הטוב, חיוב גמור

[המשך משבוע שעבר..]

ש. אבל למה ה' ברא את הטבע הזה של נהמא דכיסופא, הרי הוא יכל גם שלא יהיה צריך להגיע לכל המהלך הזה **הרב:** בגלל שהקב"ה ברא אותנו בצלמו וכדמותו, וכיון שהוא רק נותן ולא מקבל, אז הוא ברא אותנו כדמותו ובצלמו, שאנחנו נהיה בחינת נותנים ולא מקבלים, ואז בשביל לקבל בשבילנו זה בושה. כי זה היפך מיצירתנו, היצירה שלנו זה לתת, כי אנחנו בצלמו כדמותו, **ש.** אבל יש מצב שאדם מקבל ולא מתבייש, הרי בן דורש לוקח ולא מתבייש.

הרב: כן, זה בגלל שאין לו בושה.

ש. אז אין לו נהמא דכיסופא

הרב: לא, זה בגלל שאין לו בושה. זה בגלל שאין לו בושה, זה לא אומר שהוא לא צריך להכיר טובה לאביו ואמו, אדרבה יותר הוא צריך, כי מה הוא פעל בשבילם? שום דבר, הוא רק מקבל, זה שהוא לא בוש זה בעיה אצלו. כמה שאתה מקבל יותר ויותר אתה צריך הפוך להודות יותר ויותר. המעשה שמביא רבינו בחיי עם אותו אחד שאסף אסופי, תינוק שמצא אותו במדבר והביא אותו הביתה וגידל אותו ופה ושם ושם מקטנות וכו' וכו' וכו', ופעם כשהוא היה כבר מבוגר בא איזה עני ודפק בדלת, והעני הזה נתן לו הלביש אותו האכיל אותו השקה אותו נתן לו זה וגם נתן לו כסף צידה לדרך והכל, אז אחרי שההוא הלך, אז הילד הזה האסופי אומר לאבא שלו כאלו, אומר לו, אני אתה לא מטפל בי ככה כמו זה, לקחת אותנו, פינקת אותנו, עשית לנו הכל וזה ופה ושם וזה וזה וזה, עוד נתת לנו כסף ולויית אותו והכל, מה זה, אתה לא מכיר אותו בכלל, אומר רבינו בחיי, תסתכל, זה לקחו אותו מהמדבר, היה מת, אספו אותו, גידלו אותו, הלבישו אותו, האכילו אותו, לימדו אותו, חינוכו אותו, הכל עשו לו הכל זה הוא לא מרגיש אפילו שהוא קיבל משהו, רק הוא רואה את ההוא אתה מבין שקיבל ככה איזה חמש שקל כבר אומר ראת, מה זה בן אדם בא וזה אומר אני פה.... זה בגלל שהוא אין לו בושה. אין לו בכלל הכרת הטוב זה בעיה.

ש. מצד שני ברגע שאדם מתרגל לקבל ממישהו כבר הוא לא מתבייש ובדיוק הפוך הוא דורש

הרב: זה עז פנים, יפה. נכון, הרגל הופך להיות טבע וטבע שלטון, נכון. בהתחלה אדם מתבייש ללכת לבקש צדקה, אחרי זה הוא תובע מאנשים ואח"כ הוא זורק עליהם את השילינגים ואומר להם מה אתה נותן לי כסף קטן, אני רגיל לכסף גדול, זה טבע, מה זה טבע הרגל הופך להיות טבע.

ש. אבל הטבע שמה שהקב"ה נתן האדם יתן **הרב:** זה המצב של האדם הנורמלי שהוא רק נותן, כמו הקב"ה.

ש. כדי שלתת לו בלי שמישהו יתבייש איתו **הרב:** לא

ש. זה המעשה שהיה עם משפט שלמה, האמא לקחה את הילד

הרב: לא, לא, לא קשור. רבינו בחיי אומר חמישה אנשים שלאאורה הם מטיבים אבל בעצם עושים לעצמם, אחד מהם זה אבא בכך, שהאבא רוצה את הבן כדמותו ובצלמו שיהיה כמוהו וכו' וכו' וזה טובה שלו וגם שלא יהיה ערירי ושיהיה לו כמו שיש לאחרים וכו' וכו', כן. זה לא בגלל שהוא רוצה להטיב לילד, הראיה שאם הילד לא הולך בדרכו או מורד בו אז זה, הוא גם יגרש אותו ויסלק אותו ושלום על ישראל, לא מכיר בו. אז זה לא בגלל שהוא רוצה להעניק, בגלל שהוא רוצה להיות מוענק. יש מאמר שלמדנו פה, שהמדרש אומר שנה ביקש שיהיה להוליד ילד קטן שישמשני, שהוא היה בתיבה, ולמה הוא רצה? היו לו ילדים גדולים, ילד גדול לא משמש כמו ילד קטן, הוא הכי עוזר מסדר זה פה ושם, אז שמה גם כן מסבירים שנה למה רצה את זה? הוא לא רצה את זה ככלי רק בשביל שישמש אותו, שזה מה שרוב בן האדם רוצים, אלא הוא רצה ללמוד מהתינוק הזה שמשמש אותו איך הוא צריך לשמש את הקב"ה. כמו שהוא מצפה מהילד שיסדר לו זה ויביא לו זה וזה וזה, וכל רגע יודע מה בדיוק רצונו ויעשה את רצונו בדיוק, הוא יודע מתי הוא צריך לשתות יביא לו כוס שתיה, יודע עוגה יביא לו עוגה, הוא יודע שהוא רוצה ככה יביא לו ככה, ככה הוא יוכל מזה להתבונן איך הוא צריך לעשות רצונו של ה' יתברך בכל רגע ורגע, אתה מבין, שהקב"ה יהיה מרוצה וכו'.

טוב, לאחר שיש הטבע של נהמא דכיסופא, ניתן להבין את המעלות שבו, ושהוא נחוץ כיסוד גדול לעבודת ה'. כי מתוך הבושה ואי הנעימות מכך שהקב"ה מטיב איתנו הטבת חינוס במידה כה רבה, מרגישים אנו גודל חיובינו לעשות רצון ה' יתברך ולהשיב לו על רוב הטובה, כי המקבל טובה רוצה לתת תמורה כלשהי ולכלל הפחות להביע תודתו בפיו למטיב. על כל פנים מרגיש את עצמו משועבד למטיב.

וכן כתב חובת הלבבות שם, מפני שביארנו אופני בחינת טובותיו על האדם, התחייבנו לזכור מה שהאדם חייב לנהוג בו, והוא קיבול לקבל על עצמו את עבודת האלקים כמו שמחייב השכל למטיב על מי שהטיב לו. נמצאנו למדים את החיוב שהוא בא מכח הכרת הטוב להשתעבד למטיב ולמלא את רצונו, וככל שהטובה גדולה יותר בד בבד גדלה החובה להשיב למטיב, וכן כתב הרב האבן עזרא על הפסוק 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ

מצרים מבית עבדים', שיציאת מצרים והכרת הטוב הבאה ממנה היא שמחייבת את קיום המצוות, זה לשונו, כי אתה חייב בעבור שהוצאתיך מבית עבדים להיות לי לעבד שתעבדני, כי טעם למה אנו חייבים לעשות מצוות ה' יותר מכל אדם? והלא בורא אחד לכולנו, לנו ולגויים, כי עבדים היינו לפרעה, והוא עשה לנו זאת הטובה הגדולה, והוציאנו משם על כן אנו חייבים לשמור כל מה שיצונו, אפילו לא היינו יודעים טעם מצוותיו. אז אם אתם רואים שהוא הוציא את עם ישראל מעבדות לחירות, משעבוד לחירות, חייבים להשתעבד לו, תלמדו שאדם מחזיר יהודי בתשובה זה בדיוק אותו דבר. הוא מוציא אותו מעבדות לחירות, משעבוד לזה, מהכרת הטוב בדיוק אותו טעם.

עצם זה שאדם חוזר בתשובה ע"י מישהו הוא משתעבד לו, מטעם הכרת הטוב, מטעם הכרת הטוב. אני חוזר ואומר עוד פעם, אומר, כי אתה חייב, מי אתה - הישראלי שיצא ממצרים, כי אתה חייב בעבור שהוצאתיך מבית עבדים להיות לי לעבד שתעבדני. למה? כי טעם למה אנו חייבים לעשות מצוות ה' יותר מכל אדם, הלא בורא אחד לכולנו, למה אנחנו חייבים והסינים לא חייבים? כי אנחנו עבדים היינו לפרעה, והוא עשה לנו זאת הטובה הגדולה להוציא אותנו ממצרים, על כן אנו חייבים לשמור כל מה שיצונו אפילו לא היינו יודעים טעם מצוותיו. ואם כן המענה לשאלת הבנים, מה העדות והחוקים והמשפטים אשר ציוה ה' אלהינו אתכם? מה התשובה - עבדים היינו. בגלל היות ישראל עבדים שיצאו לחירות ע"י ה' יתברך, מכירים הם טובה לקב"ה ומקיימים גם את החוקים שהם לא יודעים שהם לא ברורים, ברצון.

[המשך בשבוע הבא..]

מתוך שיעורו של כבוד הרב
אמנון יצחק שליט"א בבית מדרש
'קהילות פז' בני ברק.

02.04.2013 למניינם

לשמיעת שיעורים והרצאות חיגיו
(גם מטלפון כשר)

02-3724787

לזיווג הגון מהרה
אבנר מואיז בן משה
שלומי בן רינה

לעילוי נשמת
ישואה בת מלכה,
חיים בן ברכה
ז"ל

לעילוי נשמת
ציון בן יהודית
שולה בת חנה

לרפואה שלמה
מהרה
מינה בת סימה
אורה בת נעמי

להצלחה בעסקים
בן ציון בן חנה
לרפואה שלמה
תמר בת שלמה

ברכה והצלחה לכלל
תורמי הגמ"ח

להצלחה למוסדות
'לדעת חכמה ומוסר'

לעילוי נשמת
שרה בת רבקה
דוד בן רבקה